



KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Előfizetési ára egy évre 48 K, félévre 24 K. • Egyes szám 3 K. • Megjelen minden hó 1- és 15-én

Vastagh Géza.

Az állatfestészet magyar nagymesteréről, néhai Vastagh Gézáról emlékezzünk meg az „A Természet” hasábjain, azzal a szeretettel és rajongással, mint a milyennel a boldogult a magasztos természetet és annak élő alkotásait mesteri ecsetjével az utókor részére megörökítette.

Aki végigjárta az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat néhai Vastagh Géza 1920. március hó 7—28-ig tartó kiállításának XII. termét, csodálattal szemlélhette, hogy mit alkothat a festő ecsetje, ha az igaz életet veti a vászonra. Megemlékező sorainkban nem óhajtunk a kritika ékes tollával a nagymester alkotásairól bírálatot mondani, nehogy részrehajlóságról vádoljanak, mert mindenki tudhatja, hogy a mester nagyon közel állott hozzánk.

Vastagh Géza 1866. október 4-én Kolozsváron született. Budapestre tíz éves korában jött fel szülei-vel és a gimnáziumi tanulmányait a piaristáknál végezte. Már kicsi gyermekkorában rajzolgatott. Tizenegy éves korában képeket komponált s kedvenc tárgya akkor is az oroszlan volt. Kezdetben a Nemzeti Múzeum állattani osztályában kiállított kitömött oroszlanokat és más vadállatokat rajzolgatta. Előtanulmányai után az állatkertben természet után vázlatokat készített. Édesapja tizennégy éves fiát olajfestékes ládával ajándékozta meg. Azontúl atyja irányítása mellett készített vázlatokat természet után. Már akkor minden szabadidejét az állatkertben töltötte. A legelső képét tizenhét éves korában a Képzőművészeti Társulat kiállításán állították ki és résztvett már az 1885-ik évi országos kiállításon is.

Külföldi tanulmányait 1886-ban kezdte meg

Münchenben, hol Hollossy Simon és Hackl tanár volt a mestere. 1887-ben a müncheni Glaspalastban állított ki egy kacsás képet, amelyet a bajor állam vásárolt meg.

Az utóbbi kiállítás után hazajött és végérvényesen Budapesten telepedett meg s azóta szorgalmasan festett, rajzolt az állatkertben. A „Figyelő oroszlanok” című olajfestményével az 1888-ik évi téli kiállításon a Ráth díjat nyerte el. Az ezt követő évet Párisban töltötte tanulmányai között. A külföld szeme hamar észrevette tehetséges mesterünk képességeit, úgy hogy 1903-ik évig a művésznök minden tökéletes alkotása Angliába és Amerikába került. A milleniumi kiállítás előtt a magyar szilaj bika megörökítésé felé fordult figyelme. Mezőhegyesen festette Vastagh Géza a „Ki a legény a csordában” című nagy művét. Ezzel a képével az 1895-ik évi téli tárlaton az állami aranyérmét nyerte el és most mesterműve a Szépművészeti Múzeum tulajdona. Az előbbihez hasonló tárgyú képe a „Párbaj” a Mezőgazdasági Múzeumba került. Ez időtájt a művész birka- és kostanulmányainak megfestéséhez fogott.

Állami ösztöndíjjal az 1898. évben Algirba, Tuniszba és az afrikai sivatagba utazott tanulmányútra, hol kedvenc témáját az oroszlant a szabad természetben tanulmányozta. Ott szerzett tapasztalatai nyomán az állatvilág királyának szabad életét, mozgását, jellegzetességeit és környezetét körülbelül száz rajzban, képben és színvázlatban örökítette meg.

Majd a baromfiudvar felé fordult érdeklődése és a baromfiak kedves, szelid, társas életét sok bájos képen hagyta hátra az utókorra, mintegy tanujelét adva annak, hogy művész keze mit képes alkotni, ha a természet apróbb alkotásait, a maguk élet-

nyilvánulásaikban a természethez hű színekben a vásznon rögzíti.

Később Párisban, Londonban és Berlinben járt tanulmányúton. Angliában marasztalták, de a mester az ajánlatot nem fogadta el. Hű maradt a magyar művészet szolgálatához. Berlinben és Hamburgban készült pasztelképei nevezetesek.

A mester nemcsak az állatképek festésében volt kiváló, hanem a tájképfestésben is elsőrangú volt, amiről az 1910. évben a Tátrában készült temérdek szebbnél szebb tájkép és vázlat tanuskodik.

A háború éveiben is nagy szorgalommal festett, így gyakori látogatója volt állatkertünknek, hol a legutóbb a farkasokat tanulmányozta. 1919. november 5-én örökre eltávozott az élők sorából a nagy mester. Kiesett örökre az ecset az elhalt mesteri kézből, mely oly élethűen tudta megörökíteni az állatok arckifejezésének igen különböző indulatnyilvánulásait, a tekintet, az arcjáték legkisebb, a felületes és nem szakértő szemmel bíró szemlélőtől alig észrevehető különbségeit. Az a festő pedig, aki az állatot nem mint egy tárgyat veli vászonra, hanem beleviszi az állat képébe az állati psziché különböző nyilvánulásának hű tükörképét, az mesterileg is nagyobb színvonalon áll, mint a többi, aki mindezt felfogni, megérteni nem képes. A legtöbb embertársunk előtt minden ló, kutya, oroszlán stb. állat egyforma és igen csodálkozik azon, amidőn a juhász a sok egyforma birka közül külön-külön megismeri mindegyiket, mert a juhász szeme a finomabb megfigyeléseken alapuló különbségeket, amit a hozzá nem értő szem a látszólag egyformaságokon észre nem vesz, azonnal felismeri. Így az igazi művészek is, aki állatfestéssel foglalkozik, nem szabad figyelmen kívül hagynia az állat arckifejezésének játékát, változatait, amelyek annyira összeforrottak az állat bizonyos életnyilvánulásaival. Ennek megörökítésében *Vastagh* feltétlenül első az elsők közül és erre vonatkozó tanulmányait semmi esetre sem a szabad természetben, hanem közvetlen közletről főleg az állatkerti állatok

igen szorgalmas és beható megfigyelései után sajátította el, miért is büszkén vallhatjuk, a mi művésznünknek, mert a budapesti állatkert bőven szolgáltatott anyagot, hogy a mester finomabb művészi érzése kifejlődhessék.

Bárcsak állatkertünk a jövőben is minél több ily nagy művészeknek nyújtana anyagot a magyar állatfestészet és szobrászat tökéletesítésére. R. E.

Sejk.

— Egy pávián története 1912. —

(Utánnomás tilos.)

Irta: Kittenberger Kálmán.

Nem az volt ő, kit neve sejtet; históriájának színhelye se a szabad arab pusztaságok végnélküli birodalma, hanem azoktól jóval délebbre, Afrika második nagy tavának, Tanganyikának partján látta meg a napvilágot s onnan került hozzám, Viktória-Nyanzához.

Hosszú fáradalmakkal telt el onnan idáig az út. S a vad warundiak földjén át csak oly jól felfegyverzett karaván tudta azt az utat megtenni, amilyen-nel a Sejk utazott, hol 35 pompás szudáni aszkári kitűnő mausere osztotta volna a halált, ha arra került volna a sor.

Sejk tehát biztonságban utazhatott s nem kellett félnie fajának legnagyobb ellenségétől, a ravasz leopárdtól sem. Mert hát Sejk nem volt ember, hanem majom s nem is a majmok arisztokratáihoz, a csimpánzok vagy a gorillák népéhez tartozott — azoknak a hazája nyugatra a Tanganyika nyugati partján, az emberevő manyema törzs földjén kezdődik — ő bizony csak egy egyszerű szürke pávián volt.

A Tanganyika és Victoria-Nyanza partjain évek óta egy irtózatos betegség, az álomkór ütött tanyát és feketék tízezrei pusztulnak el terjedése nyomán. Egy cece-légy — *Glossina palpalis*-nak nevezi a

GYEREKSZOBÁBAN.



Jer kis fiam, ülj ide az ölembe,
Mesélek néked édes, bús meséket,
Te pedig azt, amit itt mutatok,
Figyelmesen nézd, — emlékedbe véssed...

— Látod fiam, e barna nagy hegyek
Után jön az az égi kékség,
Az Adria, — a tenger habjai, [ség!... —
— Most márfüstbement szép magyar remény-
Ez itt gyöngyünk volt, — drága Fiume,
A Karszt után, — magyarnak édene...

Itt mossa lábát fehér palotáknak,
Az Adria azurkék fodros selyme
S tündérr királynőnk minden kis szeszélyét
Egész ország pihegve leste...

Itt örködött ciprusfái között
Multak köde: Tersato Frangepani
Itt merengtünk messze a multban
Kálmán, László, Lajos csatáin...
S mindez ábránd volt, csalóka fény,
Magyar dicsőség tenger fenekén...

Látod fiam, ez itt Pozsony!
Itt tekint le Dunára büszke vára,
Ez az a hely, hol sok csoda esett
Valamikor a multban, — hajdanába...

Itt koronáztak, itt esküdt meg egykor
Királynőjének a büszke magyar,
Hogy trónját védi az ellenség ellen,
Itt tört egek felé a sok vitézi kar
S a királynő meghatva könnyeze
Rég volt fiam rég, — mindez csak mese...

Im itt volt egykor, a mi Felvidékünk,
Itt nyúlt egekbe a hármass orom,
Mint Isten újja, tiltván, hogy az ellen
Át ne lépjen a szent határokon...
— Ime ez Lőcse, Igló, ősi Bártfa,
Ez meg itt Kassa, híres ősi fészünk,
Hol egykor régen nagy Rákóczi-val,
Ős magyar álmat felidéztünk...
— Nem úr többé már erre a magyar,
Én is sírok, sírhatsz te is fiam...

Im erre folyik fiam, a Tisza,
Magyar földből fakad fel szőke habja,
Kanyargós partját más nyelvű, de hű,
Szabadságért vérzett nép lakja,
Itt van fiam az ő, híres Szeged,
Magyarok fészke, büszkesége,
Most idegen nemzetek katonái
Tapostak rá büszke fejére...
S hol egykor lángra buzdított Kossuth,
Most magyarnak fel is, le is az út...

tudomány — csípése oltja az emberbe az álomkór előidézőjét a *trypanosoma*-kat s a beteg hosszú szenvedés után menthetlenül elpusztul.

Az irtózatot betegség dühöngésének megfékezésére kitérő tudósokat küldtek ki az álomkórral sújtott kolóniák államai. Ezek a tudósok a fertőzött vidéken telepeket rendeztek be, hol azután odaadó buzgalommal, lelkes kitartással láttak hozzá a népeket mentő munkájukhoz.

A betegség tanulmányozásánál a kísérleti állat a majom volt. Ezek véérébe könnyű dolog a betegséget átvenni, könnyű a tartásuk, könnyű a beszerzésük, mert ez ültetvényeket pusztító tolvajhadnak ott se szeri, se száma.

Egy sötét éjjel a kínos, lassú halálraitéltek szomorú siralomházában is megjelent az ő örök ellenességük a leopárd s mire a majmok jajveszékélésére előkerült a segítség, akkor már késő volt minden. Csak hullák lógtak a láncokon és hosszú hónapok tudományos munkálkodásának eredményét semmisítette meg a *folto* *bestia*.

Csodálatos módon csak egy ráncosképű apró pávián kölyök élte át az egész majomkatasztrófát, mely egy *Cercopithecus*-sal összeölelkezve töltötte éjszakáit s amely még a segítség érkeztekor is átölelve tartotta halott társát s onnan jajongott az elősiető emberek felé. Ez a ráncos képű apró pávián kölyök volt a Sejk.

Ez a borzalmas eset mentette meg Sejket a halálhozó trypanosomák beoltásától és ez a rémes éjjel alapította meg Sejk *karrierjét*. Mert a katasztrófiális idő óta kedvence lett az álomkórosok telepének. Megtanult két lábon járni; az aszkárik szalutálásra tanították, a pagazzik (teherhordók) az ő mesterségükre oktatták ki s egy darab cukornád-béért mindenfelét cipeltettek vele, amit ő is pagazzi-módra a fején vitt tova. Mikor aztán a telep Tanganyikát elhagyta és Viktória-Nyanzához indult, Sejk is követte a karavánt.

Mikor megismertük egymást, akkor már Sejk hatalmas legény volt s nagy népszerűségnek örven-

dezt a kis viktória-nyanzai katonai állomáson. Kivált az aszkárik voltak jóbarátjai, kiket az unalmas őrtállás hosszú óráiban gyakran elszórakoztatott pajkos mókáival.

A kicsi erőd kapuja előtti fák valamelyikéhez láncolva töltötte nappalait. Itt akadt számára mindig elég szórakozás. Minden nap jött egy-egy tarka, ordító sereg egy-egy manangva (miniszter féle) vagy épen egy szultán vezetésével. A kerület egyik-másik törzsének emberei, kik vagy adót hoztak, vagy közmunkára voltak berendelve, vagy pedig valami számárságot csinálván — mondjuk pl. egy varázslót, aki állítólag az esőt *elzárta*, tartottak egy kissé a tűz fölé — a hatóság magas színe elé citálták. Ezek dolguk végeztével rendszeren ellátogattak Sejkhez. Elül a szultán vagy manangva úr rikító vörös huszáregyenruhában, egy-egy rossz cilinderral vagy ütött-kopott napsikkal fején, utána kedvenc szépei mentek, akik kiérdemelték azt a kegyet, hogy Schiratit, a nagyvárost, ahol néha négy mzungu (európai) is tanyáz, láthassák.

Sejk a szultán *salaam*-jára illő módon szalutált, kezét nyújtott neki, de a másik pillanatban már valamelyik ingerkedő *alattvaló* banánalevelekbe kötött elemőzsiáját vagy dohányzacskóját tépte le s ráadásul még jól meg is cibálta, ha a tulajdonos az elraboltakat vissza akarta szerezni. Az óvatosabb ingerkedők — köztük az asszonyok is — megjárták, mert ezekhez úgy vágott Sejk egy-egy darab követ vagy az ételes tányérját, hogy csak úgy koppant.

A hajgálásban ugyanis nagy mester volt Sejk, ezt jól tudták a Közép-Afrika zsidói, a kelet-indiai kereskedők is, kik a nap 11. órájában (d. u. 5-kor), mikor a nap heve már enyhült, csomóba összeverődve napi sétájukra indultak. Sejk ezekre különösen haragudott és mi európaiak ebbeli érzelmeiről nem akartuk Sejkünket leszoktatni, hanem holmi állatszélidítői fogásokkal még fokoztuk azt. Hja! miért tévedtek mindig a számlák irányában — persze a maguk javára — egy-kétszáz rupiával.

Ez itt fiam szép, szomorú Arad,
Szegény magyar nemzetnek Golgotája,
Itt kerültek egykor erényekért
A legnagyobbak a rút bitófára;
Ez Nagyvárad, Szent László városa,
Innét ragyogott egykor a kereszt
Délre, Keletre — s most ez ősi fészek
Idegen nép gyászos zsákmánya lett...
Ne csodálkozz fiam a könnyemen,
A poklok kínját érzem, szenvedem...

És ez itt Erdély, — a mesék hona,
Kincses Kolozsvár, Brassó, Nagyszeben,
Segesvár!... — tudod e fiam,
Hogy merengünk e szent emlékeken...
Itt született Mátyás, Hunyad fia,
Petőfink, Bem vérzett itt egykor erre,
Árpád szobra állott a Czenk hegyén,
Fejét a sas körülrepdeste
— S hol szűz fejét emeli Hargita,
Baldog korról, mi népünk álmoda...

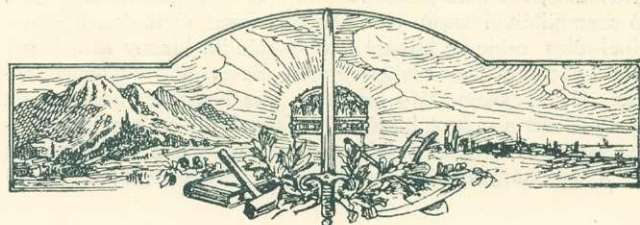
És mivé lettünk!... — óh szégyen, pokol!...
Nem használt híres ősi vitézségünk,
Az útról, melyre őseink vezettek,
Hogy botorul, kábán letértünk...

Óh megbomlott a hajadon erős egység,
Marcangoltuk egymásnak kebelét
S ledült a nemzet a piszkos iszapba,
Rút varangyok fertőzték szent fejét...
— Így jár fiam, ez annak gyász sora,
Ki Istentől, Hazától távoza...

Hanem azért én kis fiam reméjl!
— Könnyed csepgén, mint szívárvány derüje,
Ragyogjon rád, mosolyogjon feléd,
Szegény Hazádnak boldogabb jövője,
— Ha ti fiam tanultok végre multból
S mások lesztek mint volt apátok,
Egy új élet, egy új, boldog haza
Virrad majd egykor újra rátok
S nem fáj nekünk ott lenn e büszke mondat:
— Különbek voltunk, mint apáink voltak!... —

1919. október.

KISS DEZSÓ.



Ezek útja is rendesen a Sejkhez vezetett. Persze ők is, mint aféle hiénalelkű kalmár nép, hihetetlenül gyávák voltak s azért csak lő-illetőleg dobásnyi távolságon túl mertek vele ingerkedni. Egyszer azonban, hogy-hogynem, eloldódott a lánc köteléke és a legagyafúrta indus — Walimohamed Remtula — büszkesége, drága kék selyem kaftánja rongyokká szakadt. Mi persze nagyokat mulattunk a kárvallott kufáron, aki különben a kaftánja árát csakhamar felszámította a mi számlánkra.

Sejk azután nemsokára hozzám került. Unalmas óráiban ugyanis egész kitörő művésszé képezte ki magát és akárhogy is elbogozták lánc végét, hajlékony ujjával és erős fogaival kicsomózta azt s azután hajrá, neki a felfedező útnak. Legszivesebben az európaiak lakásait kereste fel, hol elsősorban is italok után kutatott és az utóbbiakban — a vizet kivéve — nem volt válogató. Ép oly szívesen itta a whiskyt, mint a sört, a sherryt, ép úgy, mint a brandyt. Az italok után a konzerveket vette elő. Itt már válogatósabb volt és leginkább a *biscuits* meg a *jam*-es tincet (doboz) nyitogatta fel és dézsmálta meg. S bár nem volt a szó szoros értelmében vett dohányos, mégis szívesen megdézsmálta a dohány-és szivartartók tartalmát és ilyenkor bizony egy-két szivar hamarosan eltűnt hatalmas pofazacskóiban. Csodálatos, hogy milyen nagy mennyiségben és mily jó étvágyal fogyasztotta a dohányt és ami még különösebb, a *gyufa fejeket*, anélkül, hogy baja történt volna. Ezek a gyakori *kitörései* kezdtek nagyon kellemetlenné válni és mikor az állomás kis patikájának majdnem összes üvegcséit összetörte és hozzá még egy fontos térképet is összetépett, elhátárolták, hogy túl adnak Sejken.

Igy került hozzám csinytevései révén, no meg egy bokréta kócsag tollért, amit a volt gazdája kapott tőlem az eddigi tartásdíj fejében.

Igy az én rezidenciám elé került Sejk. Itt persze nem volt olyan mozgalmas az élet, mint az erőd bejárata előtt, de a jóra való pávián mindig talál

foglalkozást. Most a köveket forgatja fel és a kő alól menekülő rovarokat fogdossa, persze csak azokat, melyeket egy páviángyomor ehetőknek tart, mert ha egy skorpió bukkan elő a kő alól, azt rögtön pozdorjává üti egy darab kövel, mert azt minden bölcs majom tudja, hogy a skorpió fullánkjának szúrása nagy kínokat okoz.

Reggelenként sétálni mentünk Sejkkal s ilyenkor persze Sejk kénytelen volt emberi módon, azaz két lábon járni. Először is — a feketék nagy gaudiumára — a *soko*-t, a piacot kerestük fel, hogy Sejk a napi elemőzsiáját beszerezze. Itt aztán hol cukornádat vettünk, hol banánát, amit Sejknak kellett hazacipelnie. A piacra mindig magával vitte ivóedényét is, mert ilyen nigger piac főkelendőse a *pombe* (benszülőttek söre) éppoly varázsszal volt rá, mint a feketékre. Ha felöntött a garatra, akkor csodálatosan hasonlított a berúgott niggerekhez. Kötelkedő, engedetlen és makacs lett és nem térítette észre a *kibokó* (rinócerosz vagy viziló bőréből készült korbács) sem. Csak egy dolog józanította őt ki, ha egy kígyót húztam ki a spirituszos üvegből (magamféle kóbor bogarász-madarásznál akad ilyen mindig) és azt hozzádobtam. Elrepült ilyenkor fejéből a mámor s helyébe rémület fogta el szegény Sejket; nem csoda, mert nincs egy állatfaj sem, mely annyira irtóznék a kígyóktól, mint a majom. De bizonyos az is, hogy érthető ez a félelem.

Ha Sejk elszabadult és a szokásos szoba-átkutatósokat nem tarthatta meg, akkor kiváló előszeretettel kutatta át a tyúkólakat és alaposan megdézsmálta a tojásokat. Egyszer azonban, épen a csúszó-mászók iránt való utálatát és rettegését használva ki, legalább egy időre alaposan elrontottam az étvágyát. A mi vidékünk, Közép-Kelet-Afrika minden vizében hemzseget egy alattomos, gyáva szörnyeteg, a krokodilus. Rettenetes csapás ez a legtöbb vidékre, mert az ivásra járó nyájakból mindig kiveszi a maga részét és nem is oly ritkán még ember is áldozatul esik e száz fogú bestiának. Gyűlöli is e hullót minden

Bubi, Peti stb.

Irta: *Raitsits Emil*.

A Lipótváros egyik bérházának második emeletén kis udvari szobában lakik a nyelvmesternő. Vézna, törekeny természetű, naponta 10—12 leckeórát végig szenvedő nyelvtanárnő betegsége miatt 18 éve utcát nem látott. A négy fal, mely tele van aggatva fakult fényképekkel és szorosan egymás mellett lógó régi emlékekkel, egész világa. Ide süt be a tavaszi napsugár s ezt sötétíti be leg hamarabb a novemberi ködös délután. Ime a nagyvilág emberlakta kies kalitkája, ahová a nagy földkerekség mérhetetlen gyűlölködéseiből vajmi kevés férközhetik be és az emberiség kevés szeretetéből még kevesebb.

Törekeny kezeit összekulcsolva tartja a nagyvilági zajos élettől számkivetett és kétségbeesetten áll szobácskájának legdizesebb helyén álló kis madárkalitka előtt. A tanárnő szemüvege mögött a beesett szemek könyttől fátyolozottak és a révedező tekintet aggódva szemléli a pihegő beteg kanári madárkát. Szegény-kis pára lehorgasztott szárnyakkal gubbaszt ülőrúdján. Apró szempilláival lassú tempóban pislogat s minden lélegzetvételnél éles csipogó hangot hallat, mintha bizony arra kérné remegő gazdáját, hogy segítsen rajta. Beteg, nagyon beteg szegényke. Gazdácskája hívó szavára sem hallgat. Pedig azelőtt hogy röpdösött a cukrot hintő újjak felé. Most csak csipog óraketyegésszerűen és nem érdekli semmi sem. Nem törődik a kis Bubi, a tojássárgaszínű apró kanári környezetével; a fénylő

magvacskákkal teletöltött etető edénykét, a hófehér kockacukrot, a tojássárgát látott piskótát, sárgarépát, fűgét stb. mind megveti. Beteg szegény, a novemberi ködös délután megtámadta parányian pici kis tüdejét. Nem játszik már napok óta mindazokkal a játékszerekkel, amelyekkel a gondos jóérezésű gazdája ellátta azt a kis kalitkát, amelyben a kis Bubi már nyolcadik életévét éli át. Van pedig elég csillogó-villogó játékszer a kalitka tiszta homokján. Itt egy apró porcellán tojásocska, mellette egy még parányibb sárga pelyhes csibe, a tojás feltört belseje telistele válogatott magvakkal. Amott apró kis üvegből készült kutyácskák és egyéb mulattató groteszk alakok, melyeket azelőtt az életvidor Bubi meg-megcsipegetett, feldöntött, ide s tova cipelt és ha meguntta ezt a játékot, felrepült hintájára s onnan füttyülte el a legszebb dalát a magányban élő gazdájának.

Ilyen derüssé tette a kis Bubi a csendes órákat. Megértette gazdájának szavát. „Ide ül a bácsi fejére” és a kis jószághirtelen a fejtetőre röppent s onnan bölintgatott kisfejecskéjével jobbra-balra. E megtisztelő helyen sohasem illetlenkedett, mint az Erzsébet-téri közismert verebek, hanem ha éppen arra került a sor, tovaszállt megfelelő helyre. Amikor gazdája kérő szóval imigyen szólt: „Repülj edesem a bácsi vállára”, a kis Bubi parancsszóra a vállra repült.

Most nem füttyül. Hívó szóra nem hallgat. Tollait felborzolja, egy helyen gubbaszt s szemével fáradtan pislogat. Ne háborgassuk. Nyugalomra van szüksége, hogy mielőbb felépüljön. Gondos asszonykája még néhány csepp orvosságot cseppent kised csőrébe és visszahelyezi kalitkájába. A kis udvari szobácska néma csendjét csak a nagybeteg kanári ütemes csipogása zavarja.

vén afrikánus s bár a tölténnyel takarékoskodni szokás, a fel-felbukkanó háromszögletes krokodilus fejek mindig megszólaltatják a fehérek puskáit. Még sem apad a számuk, bár a kormányzóság praemiumo-

azokat. Sokszor olyan tojásokat is hoztak, hogy csak elkellett pattantani a tojás méshéját és már is kikecmeregni próbált az apró krokodilus.

Egy ilyen tojást zsebrevágva Sejkhez indultam.



Sejk a pagazzik mesterségét jól megtanulta.

kat is tűz ki elejtésükre, valamint beváltja az összeszedett krokodilus-tojásokat is. Bizonyos időben aztán nagy mennyiségben gyűl össze a benszülöttek által összegyűjtött krokodilus-tojás a *bómák* (katonai állomáshelyek) udvarán, hol azután megsemmisítik

Sejk épen a páviánok és általában a majmok egyik legkedvesebb foglalkozásával, a vakaródzással volt elfoglalva, mikor feléje közeledve a lúdtojás nagyságú tojást neki megmutattam. Sejk persze nagyon megörült a kedves csemegének és hátaletlen két

Nemcsak egy ilyen apró kedvenc van a rideg kőfalak közé szorult csendes otthonokban. A jólelkű ember nem tud megélni a szívhezragadó apró teremtmények nélkül. Az állatszeretnek fenkölt érzéseit nemcsak a gyöngédebb női nemnél találjuk meg. Sok-sok férfiszívet is meghódított egy-egy parányi teremtmény.

Igy történt a következő eset. Régi jó barátomat, ki agglegényi és törvényszéki birói sorban éli napjait, megleptem évekket ezelőtt egy kis kanári madárral. Volt öröm. Mindjárt megtartottuk a kis „Peti” keresztelejét a galagonyási szőlőben. „Peti” a nagy ritkán hangos agglegényi lakásba új életet hozott. Annyira új életet, hogy az önzetlenül gondolkodó gazdája, nem magának, hanem a kis Petinek menyasszonyt hozott a házhoz. Volt lakodalom s dárídó természetesen a mi Petink díszes mennyezői kalitkájában.

Nem múlt el sok idő, jóbarátom örömmel jelentette, hogy bizony megsokasodott a kis kalitkában a boldog párocska s míg azok boldogan élnek világukat, addig az ő lelkét nyomják az apai gondok. A késő éjjeli órákban, mikor már jó bíró barátom kimerült az ítéletek indokolásának megírásában, hozzáfogott a megszapordott pelyhes fiókák részére szolgáló maga szerkesztette hatalmasabb kalitka készítéséhez. Így fűrt, faragott a hadi petroleumtól alig pislogó lámpája mellett számos éjszakán, miközben öblös pipájából szívta a kellemesnek egyáltalában nem mondható szűzdohányát, Elkészült végre a kalitka, amire a pelyhes fiókák éneklő kanárikká megnőttek. A házavatást természetesen nagy ünnepellyel ülte meg a szerény agglegényi lakás.

Azóta nagy a zaj, nagy a lárma bíró barátom otthonában. Különösen ha vendége van, hangos fűtyől-daltól a kanári sereg.

Az ember saját szavát is alig hallja meg a zajos trillázásban. Nem egy barátja mondta már a kanári farm birtokosának, hogy bizony hozzá nem mennek többé látogatóba, mert úgy sem beszélgethetnek nyugodtan. Ez mind nem riasztja vissza bíró barátunkat. A madárkái továbbra is hangossá teszik csendes magányát, mert ezek az ártatlan égi madarak legalább felvidítják az emberi ocsmány bűnözések között igazságot kutató és ebben az emberfeletti lelket élő munkában kifáradt elméjét.

Igaz magyaros rátartással büszke is bíró barátunk madárkaira. Jaj annak, aki meg merné ártatlan jószágait sérteni.

Egy alkalommal egyik közismert ornithologusnál tette tiszteletét s megszokott szerénységével madárkairól kezdett beszélni, hogy megtudja az ornithologus szakvéleményét egyről-másról, ami természetesen a kanári tartásra és tenyésztésre vonatkozik. A madárszakértő beszédközben érdeklődött bíró barátunk kanárijának éneke felől. Milyen hangon és hangmenetben dalol a kedvenc. Fúvolaszerűen csendes-e a kanári éneke, avagy csattogva lármásan éles-e a hangja. Bíró barátunk büszkén felvetett fejével kijelentette, hogy a Peti hangja bizony oly csattogóan, csicsergően hangzatos, meghallják annak a fűtyét a szomszéd utcában is. „Bizony bíró úr akkor a kis Peti nem finom hangú harci kanári” mondá a madarász s alig fejezhette be indokolását, hogy Peti hangját miért diszkvalifikálta, bíró barátunk fülig elpirult s rövidesen rideg formaságok között elbúcsuzott a nagy madárszakértőtől. Azóta nem is merjük említeni bíró barátunk előtt az ornithologus nevét sem, mert annak hallatára a máskülönben galambszívű agglegény annyira dühbe gurul, hogy

kézzel is szalutálva, a pávián nyelven a leghízogóbb meglepedés kifejezéseit motyogta felém. Mohón kapott a tojás után s a következő pillanatban már a fája tövéhez húzódva óvatosan fel is törte a tojás egyik végét, hogy tartalmát szokása szerint élvezettel kiszűrösölje.

De jaj, alig törték át a hatalmas pávián fogak a krokodilus-tojás kemény mészburkát, már is egy apró, lucskos szörnyeteg kívánczolt ki a törésen át.

Mintha egy kígyóra lépett volna Sejk, oly magasra ugrott rémületében és hatalmas ívben lódult ki kezei közül az átkozott tojás. Soha életemben nem láttam egy állat arcán ennyire a rémületet és az utálatot visszatükröződni, mint akkor. Sokáig nem bírt magához jönni. Riadozott, rémüldözött s kezeit, melyeket ragadóssá tett a tojás tartalma, idegesen csiszolta a homokban, miközben dühös makogással dobott egy-egy marék homokot rémületének tárgya felé... Sok kópéságot követett el velünk még ezután is Sejk és mi is vele. Míg egyszer aztán újra eljött az ideje, hogy fölszedjem sátorfámat és újra elinduljak az én campem felé a vad-dús Ruvána-steppére. Sejk persze velem jött. Megszokta újra csakhamar a vándor életet s vígan marsolt a karavánnal.

Ha a karavánt útközben egy-egy bogarászó pávián-csoport pillantotta meg, a szerteszedt had félretelve szokásos óvatosságát, felénk közeledett és zúrzavaros lármával kérdezősködött az ékes pávián nyelven Sejk barátunktól, mindenféléről, amit persze mi nem tudtunk megérteni. Izgatottságukból és Sejk magaviseletéből ítélve, ki félénken húzódott hozzánk és csak nagy ritkán hallatott egy-egy ugató hangot, nem sok jót mondhattak Sejknek.

Mint mikor a hosszú meneteléstől fáradt bakák elérik a város határát, hol a katonabanda vidám indulóinak hangjától felrisszelve járásuk és tartásuk ismét keményre és délceggé válik, úgy Sejk is, ha elértünk egy-egy nigger-falut, hol már várt bennünket a törzs előkelőiből álló deputáció, akármilyen fáradt volt is, kétlábon járult a fekete nagyságok elé, kiknek persze ez szörnyen imponált.

korára való tekintettel félni kell a gutaütéstől, amitől Isten mentse meg. Éljen sokáig boldogon madárkaival. Szaporodnak, gyarapodnak kanári madarai és egy-egy példánytól nagyon nehezen válik meg. Nagyon jó lelkű és kedves embertársának oda adja, ha biztosítékot lát, hogy a kis élőlénynek új gazdájánál gondos ápolásban lesz része.

Nemre vagy társadalmi állásra való tekintet nélkül hála Istennek még sokan vannak, akik az igazi kulturgondolkodás mellett áldoznak valamit az állatszeretnek is. Ismerek a többek közül a kereskedelmi pályán működő magányos urat, aki három daloló kanárral éli egyedüllétét. A sok örömteljes napok között, amelyeket főleg kedvenceinek s nem az emberiségnek köszönhet, nagy bánat is akad, amidőn egyik vagy másik kedvence megbetegedik. Ilyenkor a legnagyobb kétsébeeséssel panasolja el beteg madárkáján észlelt kóros jelenségeket. Egyik kedvenc madara szemgödörrelatti üregének gennyes gyűlladása miatt ismételtelen műtét alá került. Egyik látogatásom alkalmával az a csodálatos eset történt, hogy amint a szobába beléptem, a kis paciens kétségbeesett hangon csipogni kezdett. Egy szóval a kis huncut megismerte az orvosát. Megismert és más alkalommal sem tévesztett össze mással. Ettől az időtől kezdve ahányszor csak látogatásommal felkerestem, minden alkalommal ijedten röpdösött ide-oda kalitkájában és erősen csipegett. A kis operált meggyógyult, de annál betegebb volt a teljesen tojássárga színű másik társa, a magányos úr legkedvesebb madara. Időnként a kis tollas állatkán epilepszia szerű állapot jelentkezett, amidőn a kis szerencsétlen ájultan leesett ülőrúdjáról a kalitka porond-

Hát még mikor Sejk fejére emelte ivóedényét és ő is a *poscho* (napi ételkészlet) kiadásához sietett — ezt dehogy mulasztotta volna el valamikor — vagy pedig, ami a legjobban imponált a nigger uraknak és kivált azok asszonynevének, a kis winchesteremet átadva neki, azt vállára véve, aszkári módjára lépegetett utánam. Mondogatták is erősen, hogy mi minden varázsszere van egy fehérnek, aki még egy páviánból is embert csinál!

Szóval nagyon emelte karavánunk tekintélyét Sejk jelenléte és a *civilizált majom* jobban imponált a benszülötteknek, mint az előbbi idők legnagyobb látványosságára, mikor a fehér ember „zur allgemeinen Volksbelustigung“ egyik-másik legénye agyarái közül kilötte a pipát.

Mikor otthon, Ruvana-steppén tanyáztunk, Sejk rendesen a campem pallisád-kerítésének csúcsára mászva kémlelte a végtelen steppét és már hihetetlen távolságról felismerte hazatérő gazdáját s ilyenkor hangos örömkialtással jelezte azt az egész campnek. (Persze a leglustább nigger szeméből is kiröppent ilyenkor az álom és szaporán a dologhoz látott.)

Kirándulásainkról mindig hoztunk Sejknek valami pávián-delikateszt; hol vad gyümölcsöt, hol egy-két kövér sáskát vagy más egyebet, amiért aztán Sejknek kötelessége volt a csavaros lábszárvédőmre fölszedett bogáncsot, szűrös, szigonyos fűmagvakat leszedni. Persze akadt azokon kullancs is bőven, melyek Sejk hatalmas fogai közt lelték szörnyű halálukat.

Ha pedig valahol Viktória-Nyanzába lebukott az aequatori nap és a steppére ráborult az alkonyodás-nélküli est Sejk már nyugtalanul várta, hogy levegyék láncáról és sietett a niggerek kunyhójába, hol egyszerre megszűnt nigger-gyűlölete és egész békességgel letelepedett a lobogó tűz mellett guggoló egyik-másik emberemhez.

Milyen reszketés fogta el, ha rendes allató muzsikánk, a steppei éjjel fenséges koncertje, az oroszlanbögés egész közelről reszketett meg fűkunyhóinkat és szinte örvöngve a félelemtől kapaszkodott munyamparám (karavánvezető) nyakába, ha egy ravasz leopárd

jára, ahol rövidebb vagy hosszabb ideig önkívületi állapotban feküdt. Minden gondos ápolás és orvoslás ellenére e kis apróságon az ájulásszerű állapot gyakrabban jelentkezett, míg végül a legjobb barátjának legnagyobb bánatára, eltávozott az élőlények sorából. A magányos urat megrendítette nagyon az eset, ha nem is tett gyászfényt kalapjára, de szívében, lelkében az igaz bánatnak megmaradtak nyomai, amely igaz érzést oly ritkán tapasztaljuk úgynevezett embertársainknál.

Sok számos esetről tehetnék említést, de mind-mind egymáshoz hasonló. A kis kanárit házhoz kapták s megszerették és mindegyiket ép úgy megsírták, mint én azt a kis Mandit árvagyerekkoromban, amelyet édesapámtól örökségképen kaptam. Még most is visszaemlékezem, pedig 32 év folyt le azóta, azokra a keserves bánatos könyhullásokra, amelyeket az az ártatlan kis madárka elhullása okozott.

A nagyvárosi kultürember talán fejét csóválja, amikor e sorokat olvassa és hiábavalónak tartja, fölöslegesnek mondja a szeretnek ily különleges nyilvánulásait. Nem hiábavaló érzelmnyilvánulások ezek. Ez a szeretet benne rejlik az emberi érzelmvilág jobbik őstermészetében és az igaz kultúra csakis nevelőleg hat ezekre a tiszta szívből fakadó érzelmekre.

Az ókori klasszikus irodalom sok helyen bájos szeretettel emlígeti meg a madarak szívhez szóló énekéről és az ókori népek női lakosztályából soha sem hiányzott az éneklő madár, amelyet ritkábban kalitkába zárva tartottak, rendszerint azonban szabadon röpködött a szobában úrnője körül. Az igaz ember szerette és szeretni fogja ezeket az apró ártatlan madárkakat.

a camp mellett hörögte dalát. Úgy látszik, mélyen emlékezetébe vésődött a Tanganyika melletti rémes éjjel.

Ha pedig időről-időre egy rozszant arab *dhau* (vitorlás bárka) vitorlája szállított minket tova a hullámos Victória-Nyanza hátán, akkor volt Sejk, akit a tengeri betegség a legnagyobb viharban is megkímélt, a legkedvesebb és a leghasznosabb utitárs. Szélszélcsendes időben pedig az utazás végtelen egyhangúságát teljesen eloszlatta Sejk örökös csinytevése, aki hol egy *bahariától* (benszülött matróz) rabolt el egy darab cukornádat, majd egy elszundikált niggerből azzal verte ki az álmod, hogy göndör üstökében élősdiekre kezdett vadászni s ha a néger barátunk Sejk szívességét el akarta utasítani, olyan egy pár hirtelen nyaklevést kapott a gyorskezü majomtól, hogy az egész *dhau* személyzete, pedig a legtöbb *msenzi*, azaz nem mohamedán, hanem barbár vala — hangos *Allahu akhbár*-ral adózott csodálkozásának.

Persze most Sejk lett a *dhau* bahariáinak a beszédtárgya és vele együtt szó esett fajrokonairól is. Egyik, aki nyújtott karral messze nyugatra Kongó irányába mutatott és aki egy elefántvadással — állítólag hosszú ideig utazgatott arrafelé, nagy érdeklődés mellett beszélt az impundu-ról (gorilla) és annak a fiatal leányok iránt érzett nagy vonzalmáról.

A másik, aki egy hófehér, bár foszlányokra szakadt *kwanzu*-ban (bokáig érő fehéríng) guggol az árboc tövébenél, kinek beszédében sűrűn halljuk az Allah szót és aki nagyon vallásos muzulmán hírében áll, szívesen is tartja magát vérbeli *szuahélinek*, bár hegyesre reszelt fogai hamar elárulják, hogy az emberevő manyema törzsbeli volt rabszolgá — a *szoko*-nak (csimpánz) okosságáról tart előadást. Eközben taszít egyet egyik leglustább és legpiszkosabb alantásán (nem hiába ő az alkormányos), aki az ő takarójára ült le és azzal a kijelentéssel zárja be élénk gesztusokkal kísért előadását, hogy bizony olyan *szoko*-nak több az esze, mint egy *msenzinek* . . .

Így éltünk mi Sejkkal jóban-rosszban hosszú időközön át. Míg végre elérte őt a végzete. Egy kora reggel a camp körül szöcskékre vadászott. A vadászat hevében mivel sem törődve egy kis sásos felé közeledett, hol egy alattomos leopárd már várta, leste közeledő áldozatát. Egy hatalmas ugrással elkapott Sejk egy nagy kövér szöcskét, amelynek szárnyáról már felszikkadt a harmať s így Sejk ügyességét ugyancsak próbára tette. Épen a szárnyait tépegette ki Sejk, mikor egy szökéssel rajta termett a leopárd s nyomban utána felhangzott a rémes segély-sikoltás és Sejknek vége volt . . .

Hiába áltatom magamat, nem ilyen volt az én Sejkemnek vége. Bár ilyen lett volna! Akkor Sejk hullája fölött leszámoltunk volna gyilkosságával is. És ha most annak az én öreg Vajda mesterem művészi keze által kidolgozott bőrén heverészve, a múlt emlékeiben válogatnék, akkor Sejk emléke nem okozna nekem olyan kínzó érzést, mint most. Mert Sejk gyilkosa én voltam . . . Ha hosszú időközön át él az ember Afrika tropikus vadonjaiban és egyáltalában a trópusokon, egy sajátságos betegség lepi meg az európai embert. Mi odalent úgy mondjuk, hogy *Afrika-untság*. Ez az udvarias kifejezés; de bátran mondhatnók, hogy lehet az a *trópenkollernek* is egy enyhe árnyalata.

A trópus nyavalyái a sok nélkülözés és a sors csapások, melyek vajmi gyakran tesznek látogatást

magamfajta nomádnál és annak a gondolatnak leverő hatása, hogy ime az ifjúságomnak legszebb éveit kietlenül, zordan tűntek el a vadon kellő közepén és mindez hiába, hiába; időnként elfelejtetik az emberrel vándorlásai felejthetetlenül szép napjait, az ember lábnyomától szűz területek leírhatatlan szépségét, a holdvilágos steppék hangulatának csodálatos varázsát és más ezernyi kedves emléket, melyek a mi életünket is vonzóvá teszik. Ez az időnként fellépő mély lehangoltság, melyet sok embernél fokoz még a honvágy, vagy egy kedves, bár talán felejteni akart arc látásának vágya is, előidézője ennek a furcsa betegségnek. Ilyen lelki betegségtől kínozva kellett azon időben karavánoznom. Rosszul is ment a dolgom nagyon, minden vállalkozásom balul végződött, minden tervem dugába dőlt.

Még az időjárás is folyton-folyvást, szinte legyőzhetetlen akadályokat gördített útunk elé. Épen akkor voltunk az esős időszak kezdetén s nehéz zivatarok dühét éreztük napról-napra.

A Mara-folyó torkolatának vidékén jártunk akkor. Útunk egy kisebb törzs gránitlömbök közé épített falujába vezetett. Ott lerakattam teherhordóim vállairól a terheket, a munyampara átvette a törzs előjáróitól élénk hozatott élelmiszereket, amiért kijárt mindjárt a szokásos baksis és embereim ebédjük megfőzéséhez láttak.

En a törzs vezető embereivel tárgyaltam, ami meglehetősen nehéz dolog volt, mivel az egész előkelőség be volt csípve, lévén akkor *pombe-saison*. Bizony nem is vergődtem velük zöld ágra, bár egy-két előkelőség koponyája nagyon fájóssá tette öklömet, a mámor-kizavarás nemes munkájában.

Végre kaptam egy vezetőt és gyorsan el akartam hagyni azt a falut, nehogy a pombe illata dezertálásra bírja a jobbára újoncokból álló karavánom egy-két tagját.

Sejk ez idő alatt jól mulatott a részeg haddal, mely őt minden jóval ellátta és természetesen ő is becsípett csakhamar, mi persze még nagyobb tekintélyt szerzett neki. (Hisz ha egy állat így be tud rugni, az majdnem bizonyosan ember.) Egy öreg manangva dadogva ki is jelentette előttem, hogy ha „Ulejá“-ba (Európa) érkezem, úgy csináltassak Sejknek nadrágot, mert ezt megérdemli.

A munyampara *mzigu gyú*-jára (terheket fel!) — sóhajtozva bár, fölemelődtek a terhek s a kis *safari* (karaván) elindult. Sejk, kit második legényem, a legostobább és leggyávább nigger vezetett láncon, hirtelen nekiugrott vezetőjének, ki persze azonnal eleresztette a láncot és Sejk vígan száguldott tova a gránitsziklák között. Úgy látszik semmiképen sem volt inyére a még aznap megteendő hosszú út.

Emberem persze utána száladt, de olyan élethetetlen, gyáva nigger tudta is őt behozni?! Kiabáltam Sejkre, hogy jöjjön vissza, de a mámor megtagadtatta vele az engedelmességet.

Mindig ingerültebbé váltam, annál is inkább, mert a karavánvezetőm már üzent, hogy jöjjenek azonnal, mert az ujonc teherhordók már engedetlenkedni kezdenek.

Még egy-kétszer ráparancsoltam, hogy jöjjenek közénk — a feketék már röhögni kezdtek — de Sejk egész nyugodtan vakaródzott tovább egy szikla tetején.

Lete bunduki (add ide a puskát) mondtam a fegyverhordómnak, kinek értelmes arcán erre már szánakozást láttam. Ez egy pillanatig gondolkozóba is ejtett, de aztán — hiszen csak egy hitvány majom-

ról volt szó — győzött rajtam a betegségem által fokozott indulatosságom. Megnyomtam a gyorsítót, majd egy gondolatnyi érintésre elpattant a ravasz és Sejket, az én hűséges állatbarátomat ugrása közben járta át a golyó.

Rinocerosz- és elefánt-vadászatra indultam s így a puskámban acélköpenyeges golyók voltak, melyek ilyen hitvány testen csak átszaladnak és nem okoznak rögtöni halált. Mikor Sejkhez értem, még élt és megismert. Borzasztó volt! Egyik tenyerét sebére szorította, a másikkal mintegy kiengesztelésül szalutálni próbált és a közeledő halál által megtört, fátyolos tekintetű szemeit egész haláláig rám szegezte.

Ha a malária végig csiklandozza csontjaimat s a testi kínokat felváltják a láz-álmok gyötrelmei, mikor mindig életünk legkínzóbb pillanatait kell újból át-szenvednünk, akkor — ez idő óta — a gyötrő képek közt megjelenik Sejk is, egyik tenyerét sebére szorítva, másik kezével, mintegy kiengesztelésül, szalutálni próbál és a közeledő halál által megtört, fátyolos tekintetű szemeit hosszan, sokáig rám mereszli.

Kakukmódra élősködő rovarokról.

Ki ne ismerné a kakuk tulajdonságát, hogy lemond az anyai örömről és tojásait idegen madarak fészkeibe helyezi el, ami által nagy kárt okoz az énekes madaraink között, mert míg egy „kis” kakuk felnevelődik, addig 3—4 mostohatestvérének kell vértanú-halált szenvedni. Már a tojás lerakásánál is elpusztul egy a mostohatestvérek közül, mert ha a kakuknőstény egy őrizetlen fészket talál, a tojások egyikét kidobja s helyébe a sajátját helyezi el. Ez azért szükséges, nehogy a hazatérő anyaállat észrevegye, hogy a fészkebe idegen tojás került. Egy fészekben csak egy kakuktojás található, ha kettő van, akkor az két anyától származik.

A betolakodott idegen, a kakukfi, a magasabbra tartott szájával minden jobb falatot elszed a mostohatestvérei elől és így sokkal jobban fejlődik. Nagy testével a kicsinyeket a fészkek szélére tolja és növekedő alakjával kiszorítja őket a földre, hol a rovaroknak vagy más állatoknak esnek áldozatul. A kakuktól látogatott fészkekben rendszeren csak egy fióka nevelkedik fel és ez az egy „kis” kakuk.

Természetes, ha az eddig ismert 30 olyan madárfaj, — köztük a barázdabilegető, a barátka, a töviszűrő gébics, a nádirigó, a veresbegy, a szürkebegy, a citrom-sármány, — melyek fészket megszokta ajándékozni a kakuk egy saját tojásával, védekezik a kellemetlen ajándéktól. Azok a madarak, melyek valami okból felismerik az idegen tojást, a fészket gyakran elhagyják és így a magukra hagyott tojások megromlanak vagy esetleg ráépítenek a kakuktojásra, vagy beépítik azt a fészkek falába olyan módon, hogy a kikelést megakadályozzák. Ha azonban még a tojásrakás előtt veszik észre a fészkek tulajdonosai az ott settenkedő idegent, valószínű, hogy ilyenkor csak harcról, küzdelemről lehet szó, mit különben a fészkek alatt és annak közelében elhullatott kakuklollak is bizonyítanak.

Kérdés, hogy miért nem költ a kakuk maga, vagy hogy a fiai felnevelését miért bízta idegen anyákra? A válasz nagyon egyszerű. A kakuk a tömegesen előforduló hernyókból, különösen a szőrőshernyókból él, melyek megemésztése nem tart oly rövid ideig, mint más tápláléknak a megemésztése és így a felhalmozott tápláléknak nagyobb helyre, nagyobb gyomorra van szüksége. Mivel a testüreg nem lehet nagyobb, a gyomor csak egyéb szervek rovására növekedhetik és így a szomszédos petefészkek már nem képesek egyszerre egynél több tojást fejleszteni s mivel

egy tojás kifejlődésének az időtartama körülbelül egy hét, a kakuk hetenkint csak egy tojást rakhat. Természetes most már az a következtetés, hogy mire az utolsó, ötödik vagy hatodik tojás is kifejlődött, az 5—6 héttel előbb tojt első tojás már nem életképes. Így nem marad más hátra, minthogy a tojások kiköltését egyenként más-más madárra bízta.

Ezt a feltevést a rovarvilág kakukmódjára élősködő fajai is igazolják, mert ezeknél is kimutathatók olyan szerkezetbeli elváltozások, hiányok, melyek az ivadékokról való gondoskodást teljesen lehetetlenné teszik. Jól láthatjuk ezt a kakukméhekénél, a *Psithyrus*-oknál. A méheket ugyanis aszerint, hogy a virágpont hogyan gyűjtik, négy csoportban oszthatjuk. A méhek lábszárának külső színén mélyedés fordulhat elő, melynek szélén hosszú szőröket találhatunk. Ez a kosaruk, ebben viszik háza a gyűjtött virágpont. Az ilyen méhek a *kosarasméhek*. Vannak méhek, melyek lábszárára nincsen kosár, hanem ehelyett a combnak a hegyén, a csipőn, sőt a potroh két oldalán bojtos szörpamatok lógnak. Ezek a *gatyásméhek*. A harmadik csoportnál a gyűjtőkészülék a hasukon fekszik. Ezek a *kefehasú méhek*. Végül vannak olyanok is, melyeknél kifejlődött gyűjtőkészülék nem található és így nem is tudnak virágpontot gyűjteni. Ezek a *kakukméhek*. Mint a nevük is mutatja, kakuk módjára élősködnek. A nőstények petéiket a földi pöszörméhek, a *Bombus*-ok csészealakú sejtjeibe rakják, hol a két család álcái egymás mellett, együtt nevelkednek. A kakukméhek mindig a hozzájuk leginkább hasonló pöszörméhek tanyáját keresik fel, hogy próbálkozásaik biztosabban sikerüljenek. Az egyes fajok annyira hasonlítanak egymásra, hogy pl. a *Bombus lapidarius* nem röstell házasságra lépni a tanyáján élősködő *Psithyrus rupestris*-szel.

Hasonló szerkezetbeli eltéréseket tapasztalhatunk a többi élősködő rovaroknál is, melyek ellen a fészektulajdonosok éppen olyan nagy küzdelmet folytatnak, mint azt a kakukmadaraknál is láttuk. A *dárdás darázs* (*Oxybelus uniglumis* L.) nagyon jól ismeri az ellenségét, a *Sphixapata conica* Fill. nevű legyet, mely egész nap a fészke körül kóborol, repül és lesi a zsákmánnyal hazatérő darazsat. Ha megérkezik a dárdájára szűrt áldozattal, akkor a légy felrepül és folyton fölötte, egy helyen reszketve lebeg. A darázs szeretne a kis tolakodótól megszabadulni és azért kerülő utakon röpköd, de a kis légy kitartó és mindig fölötte marad, vagy egy közeli magaslatra leszállva figyel. Mikor a darázs a fészket végül mégis csak felnyitja, a kis tolakodó odaröpül és besurran a csatornába, bár a darázs még a szűk bejáratnál is verekszik a szemtelen idegennel, sőt ki is dobja, de már késő, mert ez az idő elég volt arra, hogy a kis légy elejtse a petéjét. A darázs a nagy küzdelem után rendet csinál, a magával hozott zsákmányt a fészkebe tolja, lerakja a petéjét és a nyílást bezárja. Bent a lezárt bölcsőben a kikelt légyálca eszi meg a behordott ételmet és az ott talált darázsálcát és mikor megnyílik a darázs-bölcső, hogy a kifejlődött állat kiléphessen a nagy világba, a darázs helyett légy mászik elő.

Sikeresebben védekezik a tolakodó idegenek ellen a közönséges *homoki darázs* (*Ammophile sabulosa* L.). A hernyózsákmánnyal hazatérő darazsat a fészke körül röpködő apró legyek fogadják, melyek lesik az alkalmat, hogy a zsákmányával a földben eltűnő darázs hernyójába a saját petéjüket rakhassák de semmi ügyesség, ravaszág nem használ, mert a szürke idegenek csak kis százalékának sikerül a fent említett próbálkozás. A tolakodó vendégek ellen apró köveccsel, összetartó homokkal, galytörmelékekkel zárja el a bejáratot és így távollétében ellenei nem tudják megtalálni az elrejtett nyílást.

Sok darászfaj öröket állít fel, hogy ily módon óvják fészkeiket a hivatlan vendégek ellen, de ez sem sokat használ, mert míg a táplálékért járó nőstény helyett a visszamaradt hím védi a fészket a megjelent élősködő darázs szemtelen támadása ellen, addig a tolakodó idegen a küzdelem hevében a nyitott cellába ejti a petéjét és mint — látszólagosan — vesztes, elvonul

a küzdelem szinteréről, vagy pedig mialatt a faj érdekeit védő hím küzd a szemtelen idegennel, addig a tolakodó testvérei a legnagyobb nyugalommal rakják le petéiket.

Az élősködésnek igen gyakori példája az, mikor az anyaat állat petéjét egy idegen állat testébe rakja le, hogy a kikelt álca azon állatot használja fel táplálékul. A nagyon nagy számmal előforduló esetek közül csak egyet említünk meg, hogy egy példával illusztráljuk a természet csodálatos berendezését. A fenyőfa álcáján élősködő *Rhyssa persuasoria* Grav. nevű nyergesdarázs-nak, hogy petéit az álca testébe rakhassa, csodálatos dolgot kell végrehajtania. Az álca a fenyőfában, annak mélyén él és így a Rhyssa kénytelen az egészséges fa kérgén keresztül 5—6 cm. mélységig befúrni a hosszú, serteszzerű tojócsövét. A hajlékony serteszál a fa rostjai között lassan halad előre, míg a hegye meg nem érzi az áldozat puha testét, amikor a készen tartott petét belesuszattja a tojócsőbe, hogy azon keresztül az álca testébe kerüljön.

Ezek a kis mozaikok, pillanatfelvételek egyúttal fogalmat nyújtanak az ok és okozat azon láncszemeiről is, melyek a szervezetek oly csodálatos kifejlődését eredményezték. *Hilbert Károly*



A vén „remete.“

Írta: Töry Viktor.

Öreg oláh kerülőnk Nyikuláj, esti tűz mellett ülve többször emlegette a nagy Kant, vagy ahogy ő mondta: „Vergye grossz” — „ka un bibol” — (akkora kan, mint egy bivaly). El-el mondta az ő akadozó szavaival, hogy fenn a „Gropó” táján, a felső fenyőszélen látni — nagy ritkán ugyan — egy hatalmas kant. Mindég magányosan jár a legelrejtettebb tisztásokon. Úgy mondta: „akkora, hogy fázik az ember, ha meglátja!” — Több paraszt puskás próbálkozott már vele, de ha jött is, vagy nem mertek rá löni, vagy há lőttek is, eredménytelenül. — „Nem fogja azt uram a golyó,” — sőt állítólag az is megtörtént az egyik subás nimróddal, hogy a szimatot velt „vén legény” fára szorította.

Hittük is, nem is, amit beszélt. Lehet, hogy igaz belőle valami, hisz' a Retyezát fenyveseit még oly kevéssé bolygatták, hogy könnyen megtermi az efféle „öreg urakat,” másrészt ez a babonás, félős lelkű havaslakó nép, egy-egy sziklát, bokrot lát a fátyolos holdfényben, s ijedtében csodálatos szörnyeknek nézi, keresztet hányva lopózik onnan s hazakerülve, még évek múlva is szörnyű meséket mond róla, mindhosszabbra eresztvén képzelete gyeplőit, bár mindég kész esküvel is bizonyítani, hogy egy szóig mind igaz.

Szóval kételkedtünk, de mikor egy szép szeptemberi napon esküvel is bizonyította, hogy négy nappal előbb kinn járván, ő maga a két szemével látta, egy kis tisztáson, elhatároztuk, hogy üsse kő, egyszer neki is lehet igaza, rá szánunk egy-két éjszakát — ha jó holdvilág lesz — s kivárjuk az „öreget,” gondolván, ha kisebb is, csak lássuk.

1913. szeptember második felében egy szép hajnalon felcihelődtünk S. barátommal s az öreg Nyikulájjal, no meg két kopóval, — hogy napközbe se unatkozzunk — s neki vágtunk a páros-pesterei oldalnak.

Kellemes utunk volt; nem csoda, ez a legszebb évszak a

havason. A még sűrű lombú bükkös már érzi a közelgő telet s el-el sárgul-sápad egy-egy levele, bronz foltokat rajzolva az erdőre. — Dél tájban már keveredett a bükk a fenyővel. Balzsamosabb lett a levegő, hidegebb a patakvíz.

Gyönyörködve a benyiló völgyek festői szépségében haladtunk mind feljebb a pásztor taposta ösvényen.

Fárasztó út egy kissé. Néhol majdnem lépcsőszerűvé teszi az egymásra omlott szikla, jó, hogy a sűrű fenyő hűse ellensúlyozza a dolgot.

Ragyogtak már a csillagok, mikor célhoz értünk a nagy „Pojaná”-ra (kerek tisztás.) Itt van alkalmas tanya hely, van forrás s mi egyéb, ami az éjszakai tanyázáshoz megkívánatik. Egy-kettőre előkerült a fejsze; néhány sudár fenyő ifjú halála árán hamarosan „szárnyék”-ot ütöttünk s már is patfogó tűz mellett oldoztuk a tarisznyát. Holmi „flaska” „butykos” is előkerült, kotyogó tartalmával békítvén bennünket. — A tarisznya láttára a kopók is elevenedtek. Katonafeszesen ültek mellénk, nagyot nyalva szájuk szélén s nyelve egyet — az illatból.

A fenyőgalyra dobott bekecs-ágyon nem sok ringatás kellett. Még hallottuk egy ideig az öreg Nyikuláj fejszecsapásait, amint a kopóvezető suhannal az éjszakára való fát hasogatta, aztán mély hortyogás s már is az „örök vadászmezőkön” kalandoztunk.

Másnap délig megpróbáltunk néhány biztatóbb völgyet, de eredménytelenül. Alig-alig szólt a kopó s azt is másfele vitte. Úgy látszik előtünk már bogarászott az örök ellenség, az „orvvadász.”

Délután a suhancra bízva a tanyát és a kopókat, — szigorúan meghagyván, nehogy elszabadítsa a láncról — megindultunk reménykedve fölfelé. Még jó pár órai utunk volt.

Már csak egy-egy vörös sugár bujkált a fenyők között, mire a jelzett kis „pojána” közelébe értünk. Megpihelve, mohón szívtuk cigarettánkat, tudva, hogy ezután sokáig „tilos a dohányzás!”

Még világos volt, mikor a tisztásra értünk. Áttekintettük hamarjában a hajlásokat, iparkodva mentől kisebb zajt okozni.

A hosszúkás tisztás középtáján kis fenyőcsoport volt, oda húztam be magam; S. a tisztás mélybenyúló csücskébe helyezkedett el, az öreg kerülő ellenben a sziklás felsőrészbe ment.

Levágva a zavaró gallyakat, sűrítve vele a réseket, elhelyezkedtem, térdemre fektetve a Manlichert. Lassan sötétedett. Megszólalt a rigó s a hűvös párás esti fuvallatban egy bolygó „hosszúcsőrű” nesztelen röppenéssel toppant le elém alig hat lépésnyire. Egy darabig mozdulatlanul néztem nagy szemével, majd látva, hogy semmi veszély, kényelmes léptekkel kezdett bogarászni a fűben. Sokáig néztem, míg csak el nem veszett előlem a mindinkább homályosodó szürkületben. — Felragyogtak a csillagok is. A mély csendben ezer titokzatos, sejtelmes hang hangzott s mind egybefolyva a fenyves sóhajtságával. Már 11 óra felé ballagott az ólomlábú idő, mikor felülről valami bizonytalan zaj hallatszott, mind erősebben; már tisztán kiveheltem, hogy valami nagyobb vad csörtet. Kimeredt szemmel néztem az irányba. Bár holdfény volt, s alig 30 lépésre váltott el előttem a szélső fenyők alatt, mintha láttam volna is egy sötét folt árnyaszerű suhanását, még sem tudtam biztosan, mi megy előttem, bár a csörtetésből sejtettem, hogy disznó. Elment, az erdő szélét követve. Felülről jött, hát valószínűleg a kerülőről vehetett valamikép tudomást. Le a mélybe tartott. Ezen tűnődve, éles csattanás dörrent fel, hosszan elzúgva a fenyők közt a völgyben. Semmi tovább. — Pár percnyi süket várakozás után az öreg kerülő toppant mellém, róka léptekkel lopva be: „Te lőttél uram?” kérdé. Intettem, hogy lenn. Megindultunk hát lefelé a tisztáson. Halk füttyünkre fütty válasz. S. jött izgatottan helyéről, „Láttad?” kérdé. „Meg van?” kérdém. Csak vállával felelt. Faggattam, mi volt, hogy volt? Mondja, hogy ő is távolról hallotta, hogy riadtan jön valami s egyszer csak a tisztás csücskében átvált egy óriás fekete árny. Célzás nélkül, „gondolomra” kapva a fegyvert, odalőtt; nem tudja talált-e, de úgy sejtí, igen. A lövés után nagy robajjal rohant a vad a völgybe.

Megkerestük a helyet, ahol kiváltani látta. A gyufa lángjánál hatalmas disznónyomok látszottak. Látni meddig jött csendesebben, hol ugrott meg. Kis darabon követve a nyomot, vért kaptunk. Tehát talált s úgy látszik alaposan, hogy ily hamar itt a vérfolt. A sűrű sötétben céltalan volt a további nyomozás. A zajjal csak ronthattunk a dolgon, visszamentünk hát a tanyahelyre.

Hajnalban két kopóval kerestük fel a helyet. Alig hogy a nyomra értünk, a kutyák idegesek lettek, a szőrüket borzolták s alig lehetett őket tartani, úgy indultak. Elszabadítottuk őket. Rövid idő múlva már rövid vakkantásokkal jeleztek, majd fölcsendült a hangjuk, azután hirtelen csend lett. Sietve követtük a hang irányát. Csakhamar megláttuk a patak mellett a sűrű bozót között a két kutyát, amint óvatosan szaglászta körül a már kihült kant.

Hatalmas állat volt; amint később lemértük, zsiger nélkül 180 kg. felül nyomott. Lefejtett bőre alatt néhány posta szem s egy sárgaréz darab volt, jeléül, hogy nem először szagolt már puskaport. — A vaktában menesztett 8 mm. Manlicher expansív mindkét tüdőszárnyat átverte s kihaladva az útban levő bordát ronccsá őrlte. Jó darabon vitte ezt a szörnyű sebet.



A foxterrier.

Sokszor írtam már e témáról a különböző vadászati- és ebtenyésztési lapokban, mindazáltal tisztelt Szerkesztő úr engedelmével helyénvalónak látom az „A Természet”-ben is ezen igen kedves, végtelen hasznos és erősen karakterisztikus ebfajta ismertetését.

Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy nincs talán egy ebfajta sem annyira kifejtődve — kitenyésztve — vérét és belső tulajdonságait illetőleg, mint a foxterrier, ha teljesen fajtatiszta származású. Itt is a legteljesebb elismeréssel kell lennünk az angolok kitűnő állattenyésztési érzékük és tudásuk iránt.

Megjegyzéseim azonban csakis a használati- (dolgozó) s nem az ölebbé degenerált luxusfoxterrierre vonatkozhatnak. Ugyanis, míg a vizslánál gyakran előfordul, hogy valamely alom 1—2 kölykéből nem válik használható vadászból; a rendőrkutya fajtáknál az alomból szintén 1—2 alkalmatlan lesz hivatásának ellátására, vagy a vérebeknél és a tacskóknál is tapasztaljuk némely egyed használhatlanságát, addig tiszta, jóvérű foxterrierivadékok majdnem kivétel nélkül — épen erős vérük folytán — mindig kitűnően beválnak a munkánál. Tehát túlzás nélkül igazi használati ebeknek minősíthetők.

A foxterrier őseredetére nézve annyit tudunk, hogy nincs valamely ősfajta, melyből tovább tenyésztve származott volna, hanem „Hugh Dalziels” szerint bizonyos, hogy már a XVI. században voltak „Terryer”-ek, melyek dühvel támadtak a földalatti koterékokban rókára-borzra s azokat előttük hasalva fogni iparkodtak.

Ezen ebek semmiesetre sem voltak tisztavérű foxterrierek. Ugyanis a nagy vadászterületekkel rendelkező előkelő urak a Parforce-falkák mellett mindig tartottak kisebb terriereket, melyek az odújába menekült rókát ismét kiugratták, hogy a kopófalka tovább üldözhesse. Ezen terriereket a vadász- és őrszemélyzet — használhatóság és küllem tekintetbe vételével — tovább tenyésztette, de természetesen minden megállapított standard nélkül, azonban nagy gondossággal. Így némelyiküknél valóban dicséretes volt az eredmény. Ezen vadászszemélyzet igen gyakran találkozott egymással a különböző vadászterületeken, hol azután tenyésztési eszmecsere fejlődött köztük terrierek típusa dolgában,

miből azután mind egységesebb nézetek szűrődtek le a terrierek tenyésztési irányára vonatkozólag. Ily módon jutottak mindinkább — egymás ebeinek keresztezése által — a terrier mai típusához közelebb és közelebb.

A XIX. század elején már több kennel-terrier törzs volt ismeretes, melyek egyedei már a mai foxterriertípust viselték s ezek tekinthetők a foxterrier őseinek. Megemlítenők a következők: az „Old Berkshire”-Treadwell tenyésztése, a „Grove”-Jack Morgan tenyésztése, a „Hall-Tyrsk”-F. Bell tenyésztése, az „Oakley” a „Belvoir”-Rose, továbbá „Tom” „Goosey” és „W. Cooper” tenyésztése, a „Quon”, a „Yorkshire”-és az „Aiusty”-falka.

Ezen terrierek legtöbbje még *black and tan* volt, de volt már egy *fehér* varietás is; ezek kereszteződése eredményezte az ivadékoknál a mai Hound-rajzot. Talán idők folyamán némi Bull- és Beagle-vér is kerülhetett beléjük, de minél kevesebb van ebből bennük, annál tisztábban lép elő a valódi foxterrier külseje.

A vadterületek tulajdonosai és bérlői a dúvadat ezidőszert rendszeren mérgezéssel írtják, ami cseppet sem vadászias, de nem is sportszerű. Teszik azt azért, mert fogalmuk sincs a jó koterék eb használhatóságáról s azon élvezetről, mit a a foxival való róka-borz-vadmacska-nyest stb. írtása nyújt. Már januárban — a rókaszukák forgásakor — megkezdhető a munka ilyenkor gyakran egy szuka és 2—3 kan ugrasztható ki ugyanazon koterékből. Áprilisban pedig a fiadzó vagy már fias szukák írthatók. Ekkor is egy munkával 5—6 róka pusztul el.

Sokszor gondolkoztam azon; mi adja a kis foxinak azt a merészséget, hogy a nálánál nagyobb, éles fogazatú rókát, a 15—20 kilós és igen erős fogazatú borzot megtámadja, torkon fogja és kihúzni igyekszik; az odúba húzódott vadmacskát — fogai és karmai dacára, — kiugraszta és így a vadásznak lövésre hozza. E végtelen bátorság csakis a céltudatosan kitenyésztettség s a folytonos munkabantartás eredménye lehet. Már igen sokan fordultak hozzám, hogy országos hírű foxijaimat hogyan tanítottam be, sőt kértek, hogy fogadjam el ebüket bevezetésre, illetve tanításra. Sajnos, kérésüknek nem tehettem eleget, mert rókám vajmi ritkán volt.

Nálam a foxi — kivéve a macskafogást — künn a szabad természetben tanítódott (!). Míg az öreg kutya dolgozott a 8—10 hónapos fiatal fához kötve figyelt, azaz nem is figyelt, hanem ugrándozott szabadulni igyekezve, hogy ő is koterékba bújhasson, mit később végzett munka után meg is engedtem s azt kifogástalanul végezte is. A másik lakott koteréknél már őt bocsájtottam be s ha nem is teljes, de azért elég jó munkát csinált, úgy, hogy 3—4-szeri próba után — egy éves korban — már egészen jól használható ebbé válik.

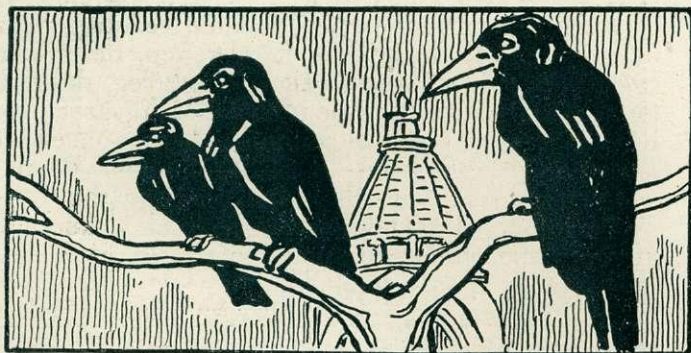
Csakis vérbeli tulajdonságok kifejlesztése a foxi-tudása. Ezek: minden mozgó lénynek üldözése, megfogása; merészség és bátorság — félelem nem ismerése; a dúvadtól szenvedett megsebzésnek fel nem vevése, sőt ettől végtelen dühre gerjedés és annál nagyobb támadási készség; a dúvad iránti megrögzött antipátia. E mellett mindig azt tapasztaltam, hogy a házbeliék, sőt gyermekek iránt épen legerősebb ebeim a legodaadóbb viselkedést tanusították, miből sok ismerősöm (nem vadász) hitetlenül rázta fejét ama kijelentésemre, hogy kutyám rókát-borzot fog. Ha foxinál harapósságot tapasztalunk, az rendszeren elkényeztetett szobakutyáknál fordul elő.

A. foxi azonban nemcsak dúvadirtásra használható, hanem az erősebb példányok kitűnő vaddisznós ebekké is válnak, nincs az a vén kan, melyet lövésre ne hoznának. Ezenkívül igen jól használhatók vízi vadászatra, mert kitűnő kajtatók jó úszók és elsőrendű apportirozók.

Igy sokoldalúságuknál fogva általános kedveltségnek is örvendenek még olyanoknál is, kik vadászattal nem foglalkoznak, hanem csak csinos, snejdig kíséző ebet kívánnak. *Jókuthy Sándor.*

□□□□ A kiadásért felelős: RAITSITS EMIL. □□□□

MI. UJSÁG AZ. ÁLLAT- KERTBEN?



BUDAPEST FŐVÁROS ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJÉNEK KÖZLEMÉNYEI

Budapest, 1920.

VII. évfolyam. 7. szám.

Április 1.

KIADJA: BUDAPEST FŐVÁROS
ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYKERTJE

Az állat- és növénykert igazgatóságának
közreműködésével szerkeszti:
RAITSITS EMIL

Megjelen május—szeptember hónapokban
minden kedden, azontúl havonta legalább
kétszer. ... „A TERMÉSZET” melléklapja

Az állatkerti gazdaság.

Az állatkertek különböző fajú állatainak nagy tömege oly sokféle táplálékot, takarmányt igényel, hogy igazán észszerű gazdálkodással csak akkor tartható fenn egy modern állatkert, ha az állatkert saját üzemében termeli ki a szükséges élelmezésre szolgáló anyagokat. A húsevő állatok igényeit a laikus közönség szerint talán kielégítheti a budapesti lóvágóhíd és annak termékei. Nagyon téved az, aki e hiedelemben azt gondolja, hogy végnélkül lóhússal és újra lóhússal lehet fenntartani a ragadozók életét. Egyfajú állatból származó hússal megszokás nélkül egyfolytában etetni a húsevőket nem tanácsos, mert az ilyen módon tartott állaton idősebb mérgezéshez hasonló tünetek jelentkeznek és az ilyen állatok rövidesen el is pusztulnak.

Már a gyakorlati tapasztalatok is arra bírták az állatseregletek és állatkertek vezetőségét, hogy húsevő állatok hústáplálékát a lehetőség szerint változtatták. A legnehezebben viheto keresztül természetesen a nagyobbtestű ragadozóknál, melyeknek napi húsmennyisége 5—8 kg. között ingadozik. Ezeknél a lóhúst pld. marhahússal igen költséges volna pótolni. A béke napjain még ezt is némileg lehetett végrehajtani, mikor az orosz-lánjaink az olcsó marhahéjeket kapák. Azóta sajnos még a marhák feje

is nagyon megdrágult, úgy, hogy más állatfaj húsát kell felhasználni a ragadozók élelmezésének változtatására. Igen jó tápláléknak bizonyult a kecske, birka, házinyúl húsa nagyobb ragadozóknál, a kisebbeknél veréb, galamb, fehéregér húsa.

Mindenki jól tudja, hogy a vadonban élő ragadozóállat zsákmányának véréből lakmározik legelőbb és egyébként is rendszerint el nem véreztetett állatnak húsát fogyasztja el. Ez okból igen fontos az is, hogy az állatkerti húsevők időnként vért, vagy el nem véreztetett állatból származó húst is kapjanak. Az utóbbi csakis úgy lehetséges, ha az erre a célra szolgáló állatokat elvéreztetés nélkül az agyvelő vagy a gerincvelő roncsolásával pusztítják el.

Az el nem véreztetett állat friss, lehetőleg még meleg húsa óriási ingerteret gyakorol a ragadozó étvágyára és érthető okokból a legelsőrangúbb táplálék is. Állatkerti állatoknál természetesen ez csak csemegéül szolgálhat, mert állandóan ily húskosztot a mostani körülmények között lehetetlen a ragadozóknak nyújtani.

Mindezekből is kitűnik, hogy a modern állatkert megfelelő gazdaság nélkül csak úgy-amúgy tartható fenn, hacsak a ragadozók okszerű élelmezését vesszük tekintetbe. Az el nem véreztetett állatok húsának előkészítése csakis az állatkertek megfelelő vágóhídján lehetséges, amelyre

természetesen az gazdaságos, ha az állatkert saját tenyésztésű és a gazdaságában olcsón felnevelt és elartott állatok kerülnek.

Ezért szükséges egy oly szabású gazdaság, hol birkák, kecskék, házinyulak, tengeri malacok, galambok és más állatok az állatkert üzeméhez képest megfelelő számban tenyészthetők. Az ily gazdaságokban tenyészített elsőrangú állatok mint tenyészállatok is értékesíthetők és a tenyésztésre alkalmatlanok pedig az etetésnél felhasználhatók volnának. R. E.

HIREK

A tavaszi áttelepítés. A telelőhelyiségekből az állatkert már áthelyezte az állatokat a nyári helyiségekbe. Az áthelyezés minden veszteség nélkül volt végrehajtható. A melegebb idő beálltával a tó melletti cölöpépítményben láthatók az állatkert hullóállatai.

Csatornajavítás. Az állatkertünk rendes képét megzavarja a helyenként látható földmunka, melyet az állatkert csatornahálózatának eldugulása miatt kellett végrehajtani. Nemsokára ezzel a munkálattal is végeznek és az úttestek javításához fognak.

Lovaglás és kocsikázás. Az állatkert lovaglőterén a gyermekesereg öröme megkezdődött a lovaglás és kocsikázás. Hasonlóképen az elefánt is szorgalmasan hordozza hátán az ujjongó apróságokat.

A kiadásért felelős: RAITITS EMIL



Tacskó, hím, fiatal, megvételre kerestetik. Cím a kiadóban.

Francia bulldog kölyköt, pedigreest keresnek megvételre. Cím a kiadóban.

Lisztkekercet venne az állatkert igazgatósága. Árjátlat az igazgatóság címére küldendő.

Cserebogarakat gyűjtünk az állatkert szárnyasai részére.

Állatbarátok iratkozzanak be a Magyar Országos Állatvédő Egyesületbe X. ker., Ernő-u. 11-13. Tagsági díj egy évre 6 korona, amelynek fejében az „Állatvédelem” szakfolyóirat jár.

Vidrát, borzot, görényt, menyétet köszönettel venne az állatkert igazgatósága.

Baromfi. Aki értékesíteni akarja fajta tiszta baromfiat, az hirdessen az „A Természetben”.

Angol bulldog pedigrees megvételre kerestetik. Cím a kiadóban.

Hirdetéseket elfogad az „A Természet” kiadóhivatala Budapest, Állatkert.

Házinyúl. Az állatkert igazgatósága felóhajtja frissíteni házinyúl tenyészetét s ez úton fordul a módosabb nyúltenyésztőkhez avval a kéréssel, akinek módjában van, az adományozza az állatkertnek felesleges fajtisztá tenyészanyagát.

Fehér spic kölykök kaphatók. Rajna, Rákóczi-út 86.

Német juhász kölyökkutya, pedigrees állatok, kaphatók Eros Egon, VI., Dessewffy-u. 10. I. em.

Drótszőrű foxterrier, pedigrees, jó kitorékszulóktól származót keresnek megvételre. Cím a kiadóban.

Eladó állatok, virágok, gyűjtemények hirdetése a legeredményesebb az apróhirdetések rovatában.

Fajtatiszta fejőskecskék Mikso Imre, Ehmann-telep (Hunyadi-u. 5.) tenyészetében mindenkor kapható. Ugyanitt fedezésre elfogadnak nőtény kecskéket.

Dermedtre csaholó szálkásszőrű német vizsla megvételre kerestetik. Cím a kiadóban.

Galambtenyésztők hirdessenek e rovatban.

Mókusokat szívesen venne át az állatkert igazgatósága.

Az apróhirdetések díja 10 szóig 10 korona.

Az Országos Magyar Vadászati Védegylet tulajdona és hivatalos közlönye a

VADÁSZLAP

Megjelen minden hó 5-én
ELŐFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE 40 KORONA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
az ORSZÁGOS MAGYAR VADÁSZATI VÉDEGYLET titkári hivatala :: Budapest, VII., Bálint-u. 5. szám

Az Állatkertben nézzük meg az akváriumot és a pálmaházat

Ugyanott szép emléktárgyak jutányos áron kaphatók!

Mindenki fizessen elő az „A TERMÉSZET”-re

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy évre	48 K
Félévre	24 K
Negyedévre	12 K
Egyes szám ára	3 K

Az előfizetés díja az „A Természet” kiadóhivatala címére Budapest Állatkert küldendő

VADÁSZOK! Fizessenek elő a „NIMRÓD” képes vadászujságra

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV., EGYETEM-UTCA 4.

VÁLTUNK ÁLLATKERTI BÉRLETJEGYET!

Felnőtteknek	60 K
Tanulóknak	40 K
Gyermekeknek 10 éven alul	20 K